

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**OLIV TA'LIM SIFATINI TAKOMILLASHTIRISHDA
RAQAMLI TEXNOLOGIYA VA INNOVATSIYALARNING O'RNI
Xalqaro ilmiy onlayn konferensiya
MATERIALLARI
1-kitob**

**РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
МАТЕРИАЛЫ
Международной научной онлайн конференции
1-книга**

**ROLE OF INNOVATION AND DIGITAL TECHNOLOGY IN
IMPROVING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION
MATERIALS
of the international scientific online conference
Book 1**

NSPI.UZ

2021-yil 20-noyabr,
Navoiy shahri

me`yoriy xujjatlar mavjudligini anglatadi.

Adabiyotlar:

1. N.V. Makarova tahriri ostida Informatika. Toshkent –“Talqin”-2005.
2. A.R Madrahimov, S.I.Rahmonqulova, Internet va undan foydalanish asoslari. Toshkent-2001.

ХОЖАГОН ТАРИҚАТИДА “ИНСОН ДЕГАН НОМГА МУНОСИБ БЎЛМОҚ” ХУСУСИДА

Шарипова О.Т.- ф.ф.н., доц. БухДУ Ўзбекистон

Annotation: This article analyzes the spiritual and moral teachings of the founder of the Sufi tariqah of Hodjaqon – Naqshband, Abdukhalik Gizhdvani. As well as his ethical views on science, creativity, humanity, conscience, spiritual purity, noble deeds, spiritual exaltation. He pushed the ideas of helping the society, lightening their burdens, and raising the spirituality and morality in life through good deeds.

Key words: Sufism, contemplation, science, honesty, patriotism, social life, moral maturity, wisdom, good deeds

Хожагон тасаввуфий тариқатининг асосчиси Абдуҳолик Ғиждувоний таълимотида инсон деган номга муносиб бўлиб ижтимоий ҳаётда фаолият кўрсатиш ҳам диний, ҳам дунёвий нуқтаи назардан фарз эканлигига эътибор қаратилади.

Инсон руҳий жиҳатдан боқий яшаш учун бу дунёдаги ҳаётдан фойдаланиши, маънавий жиҳатдан юксалиши лозим. Бунинг учун эса, хўжагон аҳлининг айтишларича хилват, холи, кимсасиз жойда яшаш эмас, жамиятда бўлиб, покланиш, софланиш воситаси билан руҳий бойлик, мангу ҳаётга ўтиш мумкин. Ғиждувоний фикрича ҳақиқий тақводор пок шахс ўз ҳаётида эҳсонли бўлишни, яшашида яхшилик қилишни, хайрли аъмолни содир этишни ўз олдига асосий маънавий-ахлоқий мақсад қилиб қўймоғи лозим. Хожаи Жаҳон Абдуҳолик Ғиждувоний томонидан айтилган инсондўстлик ғоялари, улуғ ҳикматлари ҳаёт қонуни ҳисобланади. “Ёмонларга ҳам яхши муносабатда бўлиш”, “доимо халқга хизмат қилиш, уларнинг оғирини енгил қилиш қўлдан келмаса, зарар ҳам келтирмаслик” каби ўғитлар берилади. Барчага яхшилик қилиш, хайрли амолли бўлиш йўли билан маънавий-ахлоқий ҳаётни юксалтириш, ҳақиқий инсоний ҳаёт даражасига етиш мумкиндир.

Хўжаи Жаҳон Абдуҳолик Ғиждувонийдан “Маърифатнинг камоли нимада?”-деб сўраганларида, у киши куйидагича жавоб беради: “Худованд сенга кўз берди-кўриш қувватини ато этди. У тил берди ва ширин сўзлашиш қудратини ато этди. Улардан тўғри фойдаланиш, саодатга элтишга сабаб бўлади, уларни нотўғри гуноҳ йўлида ишлатиш эса, шақоват-яъни бахтсизликни келтириб чиқаради. Шу юқоридаги латоифларнинг тўғри, Ҳақ йўлида ишлаши инсонда комил маърифат борлигидан дарак беради. Маърифатнинг чегараси нафси бошқариш ва бунинг тадбири ҳалол нарсалардангина баҳраманд бўлмоқни одат қилмоқдур ²⁹⁷ - дейди. Доимо андишали бўлиб, ҳамма ишни фикр билан қилиш керак. Шунингдек, Хўжа Абдуҳолик Ғиждувоний биродарликка қабул қилинаётган кишига қўйиладиган бешта талаб, хислатнинг иккинчиси - илми дунё ишларидан юқори қўядиган бўлиши керак. Ўз илмини бойитиб боришга ҳамиша вақтни топиши керак. Ҳар бир қиладиган ишнинг илмини билиши лозим. Инсоннинг камолга етишида илм асосий омил эканлигини таъкидлаб, Ғиждувоний илм ва маърифатнинг қадрини доимо баланд тутишни таъкидлаган. Мутасаввиф диннинг тараққиётида фаннинг ролини билган ва ботиннинг камол топишида зоҳирий илмлар - илми қолнинг ўрнини муҳим деган.

1. Абдуҳолик Ғиждувоний Маслак ал орифин. – В. 176.

Абдухолиқ Ғиждувоний илмни бағоят теран ва ҳар томонлама ўрганишга даъват қилади, илм амалга ҳаётий. Ҳар қандай амални қалбдан, ихлос билан адо этиш кераклигини қуйидаги ўғитларларида таъкидлайди.

Шунингдек, Хўжаи Жаҳоннинг илмни юксак қадрлашларини устозлари Юсуф Ҳамадоний ҳақида гапирганларида, у кишининг ҳам илм тарғиботчиси эканликларини фахр билан тилга олади.

Мутасаввиф доимо ҳар қандай ҳолатда ҳам ақлга мувофиқ иш кўришни таъкидлаган. “Ақлнинг яхшилиги иймондандур. Иймон-юрракда Худонинг борлигидир. ҳар бир тоат-иймондур”²⁹⁸ деб иймон ҳақидаги фикрларни баён этган.

Хўжа Абдухолиқ Ғиждувоний ҳар бир инсон ҳаётида яшар экан, заррача бўлса ҳам гуноҳ қилмаслиги, агар оз бўлса ҳам бунга йўл қўйса, қалбининг саҳифасини қоронғу қилишини, иймонни камайтиришини таъкидлайдилар. “Ҳар бир гуноҳким иймоннинг қувватини камайтиради. Шайтон васвасаси билан дил қафасида сақланаётган имон куши ташқарига чиқади”²⁹⁹.

Хўжаи Жаҳон ўз муриду шогирдларига, ҳамсуҳбатларига доимо жамиятда эҳсону хайрли иш, амал қилишни таъкидлаган. Ҳатто ёмонлар сенга нисбатан бирон зарарли амал содир этган бўлса ҳам, унга нисбатан раҳмли бўл, зероки унинг ёмонлиги унинг ўзи учун етарли жазодир. Ёмон қилмиши туфайли уни ўз виждони ботиний жиҳатдан қийналади, бундай ҳолатда виждон азобидан қутула олмайди деган.

Мўътабар инсоншунос халқ манфаатлари йўлида хизмат этишга, унинг ҳаётини энгиллаштириш, уни иложи борича ҳар томонлама кўмаклашиш, ёрдамлашишга чақиради. Агар одам бу ишга қодир бўлмаса, ўз юкини халқ устига ташламай, бирор касбни эгаллаб, ҳалол меҳнат билан яшаши керак. “Хожа Абдухолиқ Ғиждувоний... айтибдурларки, “халқдин оғирликни кўтармак керак ва бу муяссар бўлмас магар ҳалол касб била. “Даст ба кору, дил ба ёр” деган сўз хўжагон... тариқатларида амри муқаррар (яъни бажарилиши шарт иш) турур”[5:30-31]³⁰⁰ “Васиятнома”да шунингдек, халққа нисбатан мужодала ҳолатида бўлмаслик, иложи борича кишидан ҳеч нарса талаб этмаслик, ўзга кишига хизмат буюрмаслик, ҳамма фақиру бечораларга меҳру-шафқат кўзи билан қараш ва ҳар бир одам, айрим кишиларни паст ҳисобламаслик ва бошқа инсонпарварлик, инсондўстлик ғоя-фикрлар ўз аксини топгандир.

Яхшиликларни ҳеч нарса талаб қилмасдан қиладиган инсонлар бировлар учун доимо эзгу ишларни бажарадилар. Уларга доимо мадаккор бўладилар, бировларнинг ташвишлари билан яшаб, доимо бир савоб ишни бажаришга ҳаракат қиладилар. Бу эса ҳақиқий ахлоқий сифатдир. Уни пок, холис, ҳақиқий яхшилик дейиш мумкин. Бундай кишиларни покиза, ахлоқий пок инсонлар деймиз. Уларнинг қалби мангу, ўлмас, абадий, ҳар қандай салбий сифат ва хусусиятлардан ҳолидир. Хўжаи Жаҳон шундай кишиларни “ҳар қандай ҳолатда ҳам ҳақиқий инсонлар” дейди. Ана шундай хислатли кишиларгина “камолотга” етишадилар. Хўжаи Жаҳон “камолот аҳлининг юксак даражаси покизалик хислатидир” деб уқтиради. Ҳақиқий инсонлар ҳаётларида доимо ҳақиқатга эришиш учун ҳаракат қиладилар. Бундай ҳаракатнинг маъноси таркидунёчилик эмас, табиат ато этган ақл идрок, фаҳм фаросат билан, ҳам диний ирфон, ҳам жамиятда, оилада, кишилар орасида ҳамжиҳатлик, бахтли саодатли ниҳоятда покиза ҳаётни қуриш, хайрли, савобли, ишлар қолдириш, яхшилик, эзгуликни кўпайтириб, ярамаслик, ёвузликка барҳам бериш, Ватан учун фидокорлик кабилардир.

Умуман олганда доимий рвишда хожагон-нақшбандия таълимотида устивор ғоя

²⁹⁸ Хожа Муҳаммад Ориф ар Ревгарий. Орифнома. Форс – тожик тилидан Садриддин Салим Бухорий, Исроил Субҳоний таржимаси. – Т.: Навруз. 1994. – Б. 4.

²⁹⁹ Абдухолиқ Ғиждувоний Маслак ал орифин. – В. 16 б.

³⁰⁰ Абдухолиқ Ғиждувоний. Васиятнома. – 309-316..

ҳисобланган “Дил ба ёру, даст ба кор” биз учун жамиятда яшаш қоидаси бўлган.

Мамлакатимизда маърифий исломни ривожлантириш, буюк алломалар қадамжоларини обод қилишга қаратилган эътибор халқаро миқёсда тан олинмоқда.

Абдуҳолиқ Ғиждувоний, Баҳоуддин Нақшбанд, Ориф Ревгарий, Али Ромитаний, Бобойи Самосий, Маҳмуд Фағнавий, Саййид Амир Кулол меъморий мажмуаларини ўз ичига олган “Етти пир” зиёратгоҳини замон талаблари даражасида реконструкция қилиш ва уларни боғловчи янги сайёҳлик йўналиши ташкил этиш бўйича улкан ишлар қилинди..

Шунга мувофиқ, “Етти пир” зиёратгоҳларида кенг кўламли бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Жумладан, Абдуҳолиқ Ғиждувоний мажмуасида янги масжид ва ёзги айвон, ҳазира ёдгорлиги ва зиёратгоҳ қошида меҳмонхона қурилмоқда, мажмуа атрофи ободонлаштирилди..

Муҳтарам Президентимиз бу борадаги чийишларида бундай маънавий хазина бошқа ҳеч қаерда йўлигини, бу хазинани мукамал ўргани, одамларга, ёшларга осон тилда етказиш лозимлигини, мақсадимиз ёшларимиз ўзимизнинг алломаларга эргашсин, меросини билсин, улар билан фахрланиш туй-уси билан шаклланиши лозимлигини таъкидлайдилар. .

Хулоса қилиб айтганда, Абдуҳолиқ Ғиждувоний таълимотида, - инсон деган номга муносиб бўлиб жамият ҳаётида фаолият кўрсатиш ҳам диний, ҳам дунёвий нуқтаи назардан фарз эканлиги, доимо жамиятга хизмат қилиш, уларнинг оғирини енгил қилиш, барчага яхшилик қилиш, хайрли амолли бўлиш йўли билан маънавий-ахлоқий ҳаётни юксалтириш, ҳақиқий инсоний фазилат эканлиги кабилар буюк мутасаввиф тариқатининг маънавий негизи ҳисобланади.

Бундай маънавий мерос билан тарбияланиб, улғайиб келаётган ёш авлод янги Ўзбекистоннинг бунёдкорлари бўлиши шубҳасиздир.

ПРЕПОДАВАНИЕ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА

Олимова С. А.- преп. НавГПИ
Узбекистан

Annotation. The article discusses the relevance of the introduction of innovative methods in the process of teaching the Russian language in the universities of Uzbekistan. The question is raised that the functional principle of teaching becomes the main thing in teaching the Russian language, and the communicative competence of students is also in the center of attention. The article deals with the intensive search for new approaches, forms and innovative methods of teaching the Russian language.

Keywords: teaching methodology, education, innovative, individualized, grammar, communicative competence

Вступление

Тенденция к созданию национальных образовательных стандартов в последние годы характерна для систем образования многих стран мира. Аналогичными документами в Узбекистане с такой широкой сферой применения являются Конституция и законы, в частности, Закон Республики Узбекистан "Об образовании". Мечтой и желанием каждого студента, а также любого человека, изучающего иностранный язык, является умение правильно говорить и выражать свои мысли на интересующем его языке.

Основная часть

Преподавание любой дисциплины требует от преподавателя и обучаемого ряда обязанностей и усилий. В обязанности преподавателя входит выбор конкретной методики и подходящего метода обучения, подбор заданий для каждого вида учебной деятельности, учебных пособий с учетом уровня знаний обучаемых и многое другое. От слушателей

СПОРТЧИЛАР ТАЙЁРГАРЛИГИНИНГ ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ИЛМИЙ ТАЪМИНЛАШНИНГ АҲАМИЯТИ Мустафоев Ё.Ҳ.,- катта ўқитувчи., НавДПИ Ўзбекистон.....	251
МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЭФТАЛЛАР ДАВРИДА АҲОЛИНИНГ ЭТНИК ТАРКИБИ, ИЖТИМОЙ- СИЁСИЙ ВА МАДАНИЙ ҲАЁТ Бувақов Н.- таянч докторант. ЎзР ФА Ўзбекистон.....	253
МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ИЛК ЎРТА АСРЛАР ДАВРИ ДАВЛАТЧИЛИГИ ВА МАДАНИЙ ҲАЁТ Бувақов Н.- таянч докторант. ЎзР ФА Ўзбекистон.....	257
ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ Набиев Х.Р.,-магистрант 2 курса НавГПИ док.философии (PhD) Шамсиева Д.М, Узбекистан.....	261
ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИДА ЁШЛАР ТАРБИЯСИ ВА АМАЛИЙ НАМУНАСИДА ИЖТИМОЙ ИЖОБИЙ ЎЗГАРИШЛАР Рўзимуротова У.Х.- талаба. НавДПИ Илмий Раҳбар: ф.ф.б. (PhD) в.б.доц. Нумонова Д.У.	264
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СКАЗУЕМОГО В БЕЗЛИЧНЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ Намазов Р. А. – магистрант 2 курса НавГПИ, Узбекистан.....	265
ЮСУФ ҲАМАДОНИЙНИНГ “ИНСОН ВА КОИНОТ ҲАҚИДАГИ РИСОЛА”СИДАГИ БУНЁДКОР ҲОЯЛАР Нурматова Н.У.- доцент. БухМТИ Сафоев Ж.Н.- талаба БухМТИ.....	267
КОМИЛЛИККА ЕТАКЛОВЧИ МУҲИМ МАНБА Нурматова Н.У.- доц. БухМТИ, Ўзбекистон.....	270
AXBOROTLASHGAN JAMIYAT HAQIDA STANDARTLAR Axmedov J.X. p.f.b.ф.д.(PhD), JizPI Nurov O`X. 2-magistr , JizPI.....	272
ХОЖАГОН ТАРИҚАТИДА “ИНСОН ДЕГАН НОМГА МУНОСИБ БЎЛМОҚ” ХУСУСИДА Шарипова О.Т.- ф.ф.н., доц. БухДУ Ўзбекистон.....	274
ПРЕПОДАВАНИЕ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА Олимова С. А.- преп. НавГПИ, Узбекистан.....	276
“ИҚТИСОДИЙ ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШДА КИЧИК ГУРУҲЛАРДА ДАРС ЎТИШ МЕТОДИНИНГ ЮТУҚЛАРИ ВА КАМЧИЛИКЛАРИ” Савриева М.Х.-Навоий шаҳар касб-ҳунар мактаби “Маҳсус фанлар” кафедраси иқтисод фан ўқитувчиси.....	278
JISMONIY MADANIYAT TA'LIMINI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH TA'LIMNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH Pirimova N.A.-NavDPI O`zbekiston.....	280
ФОРОБИЙ ИЛМИЙ МЕРОСИ ВА УНИНГ АВЛОДЛАР МАЪНАВИЯТИДАГИ АҲАМИЯТИ. Ражабов А.Ш.- БухДу.Педагогика институти Ижтимоийфанлар кафедраси ўқитувчиси Муртазов Ш.Э. БухДу.Педагогика институти Ижтимоий фанлар тарих йўналиши 1-курс талабаси. Ўзбекистон.....	282
ОПИСАНИЕ ЭМИРА БУХАРЫ САЙИДА АБДУЛАХАДХАНА В ТРУДАХ САДРИ ЗИЁ Ражабова Д. Я.–базовый докторант., БухГУ, Узбекистан.....	284